

היום נלמד בעזרת ה':

מועד קטן דף יד

מטפחות הידים: שמנגבים בהם את הידיים בשעת האכילה.

מטפחות הספָּרִים: בגד שנותן המסתפר על כתפיו מפני השערות, והתירו לכבס אותם למי שבא ממדינת הים וליוצא מבית האסורים וכו' שמוותר להם לגלח במועד וצריכים לכבסם לצורך התגלחת.

מטפחות הספג: שמנגבים בה כשיוצאים מבית המרחץ.

הזבים והזבות והנדות והילודות: בגדיהם מתלכלכים תמיד.

וכל העולים מטומאה לטהרה: כגון מצורע או טמא מת שצריכים להטביל את בגדיהם (= שנטמאו כשלבשו אותם בימי טומאתם) כשנטהרים.

גמרא: הטעם שאסור לשאר האנשים (שלא כתובים במשנה) לגלח במועד - שכיון שאסור להם לגלח במועד הם יגלחו לפני המועד ולא יכנסו למועד כשהם מנוולים (= בשיער מגודל).

רבי זירא מסתפק: מי שאבדה לו אבדה בערב המועד, ומחמת שהיה טרוד בחיפושים לא היה לו פנאי לגלח, האם כיון שהיה אנוס מותר לגלח במועד, או שכיון שלא כולם יודעים שהיה אנוס (= לעומת המקרים הכתובים במשנה שכולם יודעים שהיה אנוס) אסור לו לגלח במועד, שיש לחשוש שיאמרו שבכוונה הוא המתין עד למועד.

אמר אביי, יאמרו כל הסריקין וכו': חכמים אסרו לעשות מצות מצויות בפסח, שמא הבצק יחמיץ בעוד שהוא מתעבב לצייר את המצה. ואף שהיה אופה ששמו 'ביתוס' שהיה לו דפוס (= תבנית / שבלונה) והיה עושה את הצורה ללא שהיה מתעבב כלל ולא היה מקום לחשוש שהבצק יחמיץ, בכל זאת אסרו עליו חכמים לצייר את המצות שלו, כדי שלא יאמרו 'וכי כל הסריקים אסורים וסריקי ביתוס מותרים? אלא בוודאי כל הסריקים מותרים!' וכמו כן כאן - כיון שלא כולם יודעים שאבדה לו אבדה בערב המועד אם נתיר לו לגלח במועד יש לחשוש שיאמרו 'וכי לכולם אסור לגלח ולו מותר? אלא בוודאי לכולם מותר!' ומחמת חשש זה אסור לו לגלח.

(המשך בדף הבא ↓)

רבי זירא עונה לאביו: ולטעמיך וכו': הרי רבי אסי אמר שמי שיש לו רק חלוק אחד, מותר לו לכבסו במועד. ומדוע שלא נחשוש שכיון שלא כולם יודעים שיש לו רק חלוק אחד הרי שאם נתיר לו לכבס במועד יאמרו 'וכי לכולם אסור לכבס ולו מותר? אלא בוודאי לכולם מותר'!

אביו עונה: מי שיש לו רק חלוק אחד הרי שאיזורו (= החגורה) מעיד עליו! ביאור: מי שיש לו רק חלוק אחד, כשהוא מכבסו הוא מתעטף במין בגד עליון וחוגר אותו בחגורה כדי שלא יראו את בשרו, וכל מי שרואה אותו מבין שיש לו רק חלוק אחד (= לא היה מקובל ללכת עם בגד עליון חגור בחגורה), ולכן מותר לו לכבסו.

רב אשי מביא את ספיקו של רבי זירא באופן אחר: אומן (= כגון ספר שכולם באים אליו להסתפר בערב המועד) שאבדה לו אבדה בערב המועד, האם כיון שכולם רואים שהוא טרוד בחיפושים והוא אנוס ואינו יכול לספר את עצמו מותר לו לגלח במועד (כמו המנויים במשנתנו שמותר להם כיון שכולם יודעים שהם אנוסים), או שכיון שאין זה אנוס מפורסם כ"כ כמו המקרים המנויים במשנתנו אסור לו.

לשוט: לטייל בעולם. **למזונות**: לחפש פרנסה. **להרווחה**: כדי להרוויח בעסקים (כי יש לו כבר הרבה נכסים).

מיתיבי אמר רבי: הגמרא מקשה סתירה מהרישא לסיפא. ברישא משמע שרבי סובר כרבי יהודה ביצא להרווחה שאסור להסתפר, ואילו בסיפא משמע שרבי סובר בזה כחכמים שמותר?

הגמרא מתרצת שכוונת הברייתא ש'נראים דברי רבי יהודה' - לרבנן, כלומר יש מקרה שבו מודים רבנן לרבי יהודה שאסור - והוא ביצא לשוט שדבר זה נחשב יציאה שלא ברשות לכו"ע. ואילו יש מקרה שבו מודה רבי יהודה לרבנן שמותר - והוא ביצא להרווחה שדבר זה נחשב יציאה ברשות לכו"ע.

קטן הנולד במועד: תינוק שנולד במועד ויש לו הרבה שערות המצערין אותו מותר לגלחו, כי אין לך בית האסורין גדול מבטן אימו (והיה אנוס מלהתגלח). הגמרא מדייקת שקטן שנולד לפני המועד אסור לגלחו במועד.

כל אלו שאמרו מותר לגלח במועד: כל הרשימה המנויה במשנה - מותרים גם לגלח בימי אבל, כגון הבא ממדינת הים ושמע שמת לו מת מותר להתגלח. ואם כן יוצא שקטן שנולד באבלות מותר לו לגלח, ואילו קטן שנולד ואח"כ חלה עלו אבלות אסור.

אך קשה שהרי אין אבלות נוהגת בקטן, וכל הסיבה ש'מקרעין לקטן' את בגדיו, היא רק בשביל עגמת נפש למבוגרים שיצטערו על המת ויבכו?

הגמרא מתרצת שבאמת לא כתוב בבריתא ש'כל האסורים לגלח במועד אסורים לגלח באבלות', אלא להיפך ש'כל המותרים במועד מותרים באבלות'. ואם כן אין לדייק שכל האסורים במועד אסורים באבלות, אלא יש מהן שאסורים באבלות ויש שמותרים, כמו קטן שלגבי אבלות מותר בכל מקרה לגלח.

אמימר... מתני הכי: ששמואל התיר לקטן בכל מקרה לגלח במועד. ורב פנחס רצה להביא לכך ראייה מהברייתא ש'כל המותרים לגלח במועד מותרים לגלח באבלות' ומדויק ש'כל האסורים לגלח במועד אסורים לגלח באבלות', ואם נאסור על קטן לגלח במועד יוצא שנאסור עליו גם באבלות דבר שלא יתכן?

והגמרא דוחה שאין לדייק כן, אלא יתכן שקטן אסור לגלח במועד אבל מותר לגלח באבלות.

אבל אינו נוהג אבלותו ברגל: מכיון שמצות השמחה 'ושמחת בחגך' היא מצות עשה דרבים (שנאמרה לכל ישראל לשמוח ביחד בשמחת יו"ט), הדוחה את מצות האבלות שהיא מצות עשה של יחיד. וכל שכן שאבלות החלה בתוך הרגל לא תדחה את העשה של רבים.

מנודה מהו שיהוג נידויו ברגל: מנודה אסור בשאילת שלום ובנעילת הסנדל ועוד. הגמרא מסתפקת האם שמחת הרגל דוחה את נידויו?

דנין דיני נפשות ודיני מכות (= מלקות) ודיני ממונות: והרי אם דנים ברגל, מונח בזה שאם לא יקבל עליו הנתבע את הדין בית-דין ינדו אותו. ואם כן ודאי לא יתכן לומר שאדם המנודה מלפני הרגל לא נוהג נידויו ברגל, כי אז כל שכן שלא היינו מנדים אדם ברגל בתחילה.

אביי דוחה. מנודה לא נוהג נידויו ברגל, ובאמת גם לא מנדים אדם במועד. ומה שכתוב שבית דין דנים ברגל - הכוונה לעיין בדין בלי לפסוק אותו, ולכן אין צורך לנדות את הנתבע.

אביי מוכיח זאת מדיני נפשות, שלא יתכן שפוסקים דין במועד ומוציאים אדם להורג, כי הדבר מבטל את שמחת יו"ט של הדיינים.

רב יוסף דוחה את דברי אב"י. שאם לא פוסקים את הדין הרי זה עינוי דין דבר האסור לעשותו.

אלא באמת דנים ופוסקים דינים במועד, וכן פוסקים דיני נפשות. אלא שלאחר שמעיינים בדין ומגיעים הדיינים להחלטה הם הולכים לבתייהם ושמים בשמחת יו"ט כל היום עד סמוך לשקיעה, ואז הם חוזרים ופוסקים את הדין ומוציאים את הנאשם להורג.

אמר אב"י ת"ש ומנודה: אב"י לא מסכים עם דעת רב יוסף, והוא מוכיח מדברי המשנה שהמנודה אינו נוהג בנידויו במועד. אב"י לומד בדברי המשנה שכל מנודה התירו לו חכמים את נידויו במועד.

רבא דוחה ומדייק בדברי המשנה 'שהתירו לו' באופן ספציפי, דהיינו מדובר במנודה שהלך ופייס את בעל דינו ולכן חכמים התירו לו את נידויו.

מצורע מהו שינהיג צרעתו: כלומר האם אסור לו לבוא למחנה ברגל, וכן האם אסור לו לגלח במועד?

אב"י מוכיח מדברי המשנה ש'המצורע העולה מטומאתו לטהרתו' מגלח במועד, ומשמע דוקא מצורע שנטהר ולא מצורע טמא שנוהג טומאתו ברגל.

הגמרא דוחה. פשוט שמצורע טמא לא נוהג ברגל ומותר לגלח שערותיו, אלא המשנה מחדשת שאפילו מצורע שנטהר - שהיה מקום לחשוש שמא ימתין מלהביא את קרבנותיו עד היו"ט האחרון - והרי אסור להקריב קרבן יחיד ביו"ט, ולכן נגזר עליו שלא יגלח את שערותיו - קמ"ל שלא חוששים.

הצרוע לרבות כהן גדול: שנוהג בו דין מצורע ואסור לשלח את קרבנותיו להקרבה.

והרי לענין אנינות - כהן גדול בכל ימות השנה שווה דינו לכל העולם ברגל; שכל העולם כשהם אוננים אסורים לשלוח קרבנותיהם אבל מותרים ברגל לשלח קרבנותיהם, ואילו כהן גדול מותר בכל השנה לשלוח קרבנותיו כשהוא אונן. וממילא אם חל על כהן גדול דין מצורע - אם כן גם יחול על כל העולם דין מצורע ברגל (שאז הם שוים לכהן גדול).

ראשיכם אל תפרעו: מכך שהפסוק הוצרך להורות לבני אהרון האבלים על מיתת אחיהם (= נדב ואביהוא) להסתפר ולא לגדל את שערם, מוכח שלכל העולם אסור להסתפר באבלות.